

ЛР № 3. Робота з симулятором машини Ноймана. Дослідження виконання асемблерної програми симулятора.

Мета: опанувати роботу асемблера на симуляторі машини Ноймана, зрозуміти і дослідити принцип виконання програми машиною Ноймана.

Завдання: скласти програму на асемблері, перетворити її у машинні коди, запустити симулятор, увести до нього коди машинних, проаналізувати і пояснити отримані результати, скласти звіт з виконання лабораторних досліджень та захистити його.

Теоретичні відомості

В ході виконання даної лабораторної роботи розглядається симулятор та асемблер 32 розрядного CISC комп'ютера. Даний комп'ютер містить 8 регістрів (0 вий регістр завжди зберігає 0) та 65536 комірок пам'яті по 32 розряди. Набір машинних інструкцій складається з 8 команд (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1. Множина інструкцій

№ пп	Код інструкції	2ко ве	СУТНІСТЬ ІНСТРУКЦІЙ МАШИНИ
Інструкції R-типу			
1	add	000	Додає вміст регістру regA до вмісту regB, та зберігає в destReg
2	nand	001	Виконує логічне побітове І-НЕ вмісту regA з вмістом regB, та зберігає в destReg
I-тип			
3	lw	010	Завантажує regB з пам'яті. Адреса пам'яті формується додаванням зміщення до вмісту regA.
4	sw	011	Зберігає вміст регістру regB в пам'ять. Адреса пам'яті формується додаванням зміщення до вмісту regA.
5	beq	100	Якщо вміст регістрів regA та regB однаковий, виконується перехід на адресу програмний лічильник(ПЛ) + 1+зміщення, в ПЛ зберігається адреса поточної тобто beq інструкції.
J-тип			
6	jalr	101	Спочатку зберігає ПЛ+1 в regB, в ПЛ адреса поточної (jalr) інструкції. Виконує перехід на адресу, яка зберігається в regA. Якщо в якості regA regB задано один і той самий регістр, то спочатку в цей регістр запишеться ПЛ+1, а потім виконається перехід до ПЛ+1.
O-тип			
7	halt	110	Збільшує значення ПЛ на 1, потім припиняє виконання,

			стимулятор має повідомляти, що виконано зупинку.
8	poor	111	Нічого не виконується

Формат лінійки асемблерного коду наступний (<пробіл> означає послідовність табуляцій і/або пробілів):

мітка <пробіл> інструкція<пробіл>поле№1<пробіл> поле№2<пробіл> поле№3<пробіл>коментар

Крайнє ліве поле лінійки асемблерного коду – поле мітки. Коректна мітка має складатися максимуму з 6 символів, символами можуть бути літери або цифри, але починатися з букви. Поле мітки є необов’язковим, проте пробіл після даного поля є обов’язковим. Після не обов’язкової мітки іде обов’язковий пробіл. Далі іде поле назви інструкції, в якому може бути ім’я будь якої асемблерної інструкції зазначені вище в таблиці. Після пробілів ідуть відповідні поля. Всі поля можуть зберігати або десяткові значення або мітки. Кількість полів залежить від інструкції, поля які не використовуються ігноруються (подібно до коментарів).

Інструкції r-типу (add, nand) потребують наявності 3 полів: поле№1 – regA, поле№2 regB, поле№3 destReg.

Інструкції i-типу (lw,sw,beq) вимагають 3 полів: поле№1 – regA, поле№2 regB, поле№3 – числове значення зміщення чи символічна адреса. Числове значення може бути як додатнім так і від’ємним. Символьні адреси описані нижче.

Інструкція J-типу (jalr) вимагає 2 полів: поле№1 – regA, поле№2 regB

Інструкція O-типу (poor, halt) не вимагає жодного.

Символьні адреси посилаються на відповідні мітки. Для інструкцій lw та sw асемблер має згенерувати зміщення, яке дорівнює адресі мітки. Вона може використовуватися з 0 регістром, тоді буде посилання на мітку, або може використовуватися з не нульовим базовим регістром у якості індексу масиву, який починається з мітки. Для інструкції beq, асемблер має перетворити мітку в числове зміщення куди має відбуватися перехід. Після останнього поля має йти пробіл за яким може розміщуватися коментар. Коментар закінчується з кінцем лінії асемблерної програми.

Крім інструкцій асемблерна програма може містити директиву - .fill (зверніть увагу на точку попереду). Директива . fill повідомляє компілятору про те, що він має зберегти число за адресою відповідно де дана інструкція знаходиться. Директива .fill використовує одне поле, в якому може бути як число так і символічна адреса. Наприклад «.fill 32» означає зберегти число 32 за адресою де дана інструкція знаходиться. (Оскільки в нас кожен рядок програми відповідає адресі починаючи з 0, то відповідно адреса буде дорівнювати номеру рядка - 1). Директива . fill з символічною адресою збереже адресу даної мітки. В прикладі нижче ".fill start" збереже значення 2, тому що мітка start знаходиться за адресою 2.

Приклад асемблерної програми.

Нехай наявна асемблерна програма prog1.as (її потрібно набирати в notepad, не допускаючи вільних рядків перед початком тесту, максимально наближуючись до формату поданого нижче тексту; спочатку отриманий файл з тестом програми має розширення .txt, яке треба замінити на .as) містить наступний текст:

```

        lw      0      1      five  load reg1 with 5 (symbolic address)
        lw      1      2      3     load reg2 with -1 (numeric address)
start   add     1      2      1     decrement reg1
        beq     0      1      2     goto end of program when reg1==0
        beq     0      0      start go back to the beginning of the loop

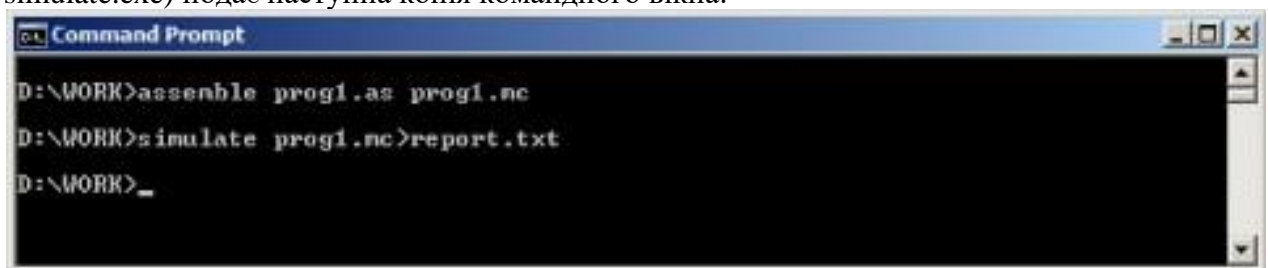
```

	noop	
done	halt	end of program
five	.fill 5	
neg1	.fill -1	
stAddr	.fill start	will contain the address of start (2)

Отриманий асемблюванням відповідний асемблерній програмі файл з вісім розрядним гексадецимальним машинним кодом цієї програми має назву prog1.mc та наступне наповнення:

```
8454151
9043971
655361
16842754
16842749
29360128
25165824
5
-1
2
```

Послідовність виконання асемблювання та симуляції (за допомогою програм assemble.exe та simulate.exe) подає наступна копія командного вікна:


```

Command Prompt
D:\WORK>assemble prog1.as prog1.mc
D:\WORK>simulate prog1.mc>report.txt
D:\WORK>_

```

Отримуємо наступний результат у файл report.txt

```
memory[0]=8454151
memory[1]=9043971
memory[2]=655361
memory[3]=16842754
memory[4]=16842749
memory[5]=29360128
memory[6]=25165824
memory[7]=5
memory[8]=-1
memory[9]=2
```

```
@@@
state:
pc 0
```

```
memory:
mem[ 0 ] 8454151
mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
```

```

mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 0
reg[ 2 ] 0
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 1
memory:
mem[ 0 ] 8454151
mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 5
reg[ 2 ] 0
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 2
memory:
mem[ 0 ] 8454151

```

```

mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 5
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 3
memory:
mem[ 0 ] 8454151
mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 4
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 4
memory:
mem[ 0 ] 8454151

```

```

mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 4
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 2
memory:
mem[ 0 ] 8454151
mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 4
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 3
memory:
mem[ 0 ] 8454151

```

```

mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 3
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 4
memory:
mem[ 0 ] 8454151
mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 3
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 2
memory:
mem[ 0 ] 8454151

```

```

mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 3
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 3
memory:
mem[ 0 ] 8454151
mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 2
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 4
memory:
mem[ 0 ] 8454151

```

```

mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 2
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 2
memory:
mem[ 0 ] 8454151
mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 2
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 3
memory:
mem[ 0 ] 8454151

```

```

mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 1
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 4
memory:
mem[ 0 ] 8454151
mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 1
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 2
memory:
mem[ 0 ] 8454151

```

```

mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 1
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 3
memory:
mem[ 0 ] 8454151
mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2
registers:
reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 0
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0
reg[ 4 ] 0
reg[ 5 ] 0
reg[ 6 ] 0
reg[ 7 ] 0
end state

```

```

@@@
state:
pc 6
memory:
mem[ 0 ] 8454151

```

mem[1] 9043971		reg[4] 0
mem[2] 655361		reg[5] 0
mem[3] 16842754		reg[6] 0
mem[4] 16842749		reg[7] 0
mem[5] 29360128	end state	
mem[6] 25165824		
mem[7] 5		
mem[8] -1		
mem[9] 2		
registers:		
reg[0] 0		
reg[1] 0		
reg[2] -1		
reg[3] 0		
reg[4] 0		
reg[5] 0		
reg[6] 0		
reg[7] 0		
end state		

machine halted
total of 17 instructions executed
final state of machine:

@ @ @

state:

pc 7

memory:

```

mem[ 0 ] 8454151
mem[ 1 ] 9043971
mem[ 2 ] 655361
mem[ 3 ] 16842754
mem[ 4 ] 16842749
mem[ 5 ] 29360128
mem[ 6 ] 25165824
mem[ 7 ] 5
mem[ 8 ] -1
mem[ 9 ] 2

```

registers:

```

reg[ 0 ] 0
reg[ 1 ] 0
reg[ 2 ] -1
reg[ 3 ] 0

```


У виводі показано значення лічильника команд, стан всіх регістрів та задіяної пам'яті для кожного кроку виконання програми. В кінці дається статистика та кінцевий стан машини.

Хід виконання роботи:

1. Створити тестовий документ у notepad.
2. Написати асемблерний код програми згідно індивідуального завдання.
3. Зберегти текстовий файл з розширенням *.as.
4. Перетворити асемблерний код у машинний. Для цього у консольному вікні запустити програму *assemble.exe*. Наприклад:

assemble prog1.as prog1.mc

prog1.as – ім'я вхідного файлу з асемблерним кодом

prog1.mc – ім'я вихідного файлу з машинним кодом

Примітка. Файл програми та асемблерного коду мають бути в одному каталозі, в інакшому випадку необхідно крім імені файлу вказувати шлях до нього.

5. Запустити симулятор з отриманим у п.4 машинним кодом. Наприклад:

simulate.exe prog1.mc>result.txt

result.txt – буде зберігати покроковий вивід станів машини в ході виконання машинних інструкцій.

6. Проаналізувати хід виконання машинних інструкцій, перевірити правильність результатів.
7. Скласти звіт по результатам виконання програми.

Завдання

Скласти програму на асемблерній мові симулятора, яка обчислює вираз згідно варіанта. Персональні варіанти завдань знайдете у таблиці з варіантами.